

[K. B. Andersen.]

af betydningen af øgede uddannelsesmuligheder for voksne.

Der er imidlertid også områder, hvor mit parti og jeg er afgjort uenige med undervisningsministeren, og der manglede meget i oplægget, hvis det skulle kunne siges at dække hele uddannelsesområdet.

Først uenigheden. Ministerens udtalelser om forholdet mellem uddannelsespolitik og samfundsudvikling var dels ikke særlig klare, dels udtryk for en så konservativ indstilling, at man nok kan undre sig over at træffe den hos en radikal undervisningsminister — men det er måske miljøpåvirkning fra ministerkolleger. Ministeren gav udtryk for, at uddannelsespolitikken er en væsentlig forudsætning for de beslutninger om samfundets udvikling, som de politisk bestemmende myndigheder træffer, og deri kan jeg selvfølgelig ikke være uenig. Jeg kan heller ikke være uenig med ministeren i, at uddannelsespolitikken ikke skal dirigere samfundet i en bestemt retning. Men der savnes i ministerens betragtninger aldeles en antydning af forståelse for, at undervisning og uddannelse og institutioner for undervisning af enhver art ifølge sagens natur aldrig kan være neutrale, men altid vil påvirke — jeg tænker selvfølgelig ikke her på påvirkning i en bestemt partipolitisk retning. Uvilkårligt vil skolen og andre undervisningsinstitutioner f. eks. gennem de normer, der betragtes som givne forudsætninger for undervisningen, og gennem det daglige miljø enten kalde på elevernes kritiske sans og appellere til deres aktive medleven eller omvendt netop demonstrere manglende lyst og evne til at aktivere eleverne og få dem til at sætte spørgsmålstegn ved det bestående. Derved vil uddannelsen enten virke som en af det hidtil kendte mønsters støttepiller eller omvendt som en inspiration til omformning af og nytænkning over for det bestående.

Netop ud fra det demokratiske grundsyn, som heldigvis er fælles for bogstavelig talt hele befolkningen, er det vigtigt at erkende, at en uddannelsespolitik ikke kan være neutral i sit forhold til samfundet. I det arbejdsprogram for halvfyndernes politik, som socialdemokratiet vedtog på kongressen i juni i år, siges det bl. a.:

„Uddanner vi blot mennesker til at arbejde i det bestående samfund og til at tilpasse sig det eksisterende samfundsmønster, så er vi selv skyld i, at det bliver vanskeligere at ændre de forhold, vi finder uretfærdige og utilfredsstillende.“

Det er på denne baggrund, det må ses, når socialdemokratiet som uddannelsespolitisk mål bl. a. peger på betydningen af at engagere til aktiv deltagelse i samfundets stadige omformning og til at udvide kendskabet til andre kulturer og samfundsmønstre, så den enkelte kan blive frigjort for traditionelle vurderinger i samfundet og åben over for mødet med kulturmønstre og samfundsformer i hele verden.

Undervisningsministerens afvisning af kritikken mod det traditionelle uddannelsesmønster og dets virkninger minder om de ord, hvormed Erik Bøgh for hundrede år siden hyldede de arbejdere, der ikke forstod, at det ikke var deres sag ikke at politisere. Bøgh sagde eller sang følgende — jeg skal lade være at synge:

„Dem være pris,
dem være held,
dem være tak og ære,
en skål for dem,
der ej gør spræl,
men er, hvad de skal være.“

Det forekommer mig, at undervisningsministeren i lovlig høj grad følger i Erik Bøghs fodspor.

I denne sammenhæng må jeg også give udtryk for, at jeg ikke forstår ministerens råb: glem ikke de stiltfærdige — i sig selv en lidt morsom sammenstilling af råbet og de stiltfærdige — med tilføjelsen, at de, hvis behov ikke ligger på universitetsniveau, har lige så vigtige uddannelsesbehov. Selve udsagnet, at de ikke-universitetsmæssige uddannelser er lige så vigtige som universitetsuddannelserne, kan der ikke være uenighed om. Men hvad er det dog for en forenkling, ministeren gør sig skyldig i, når han vil give indtryk af, at alle andre grupper end de universitetsstuderende er de stiltfærdige, er den tavse majoritet, der tier om sine uddannelseskraav, og hvis uddannelse vi glemmer? Må jeg blot nævne et eksempel for at vise urimeligheden i ministerens fremstilling, nemlig lærlingene. Lærlingene, hvis uddan-